

VELKOLEPÝ OHŇOSTROJ

V DEN ŘÍMSKÉHO BOHA OHNĚ VULKÁNA ROKU 79 n.l.

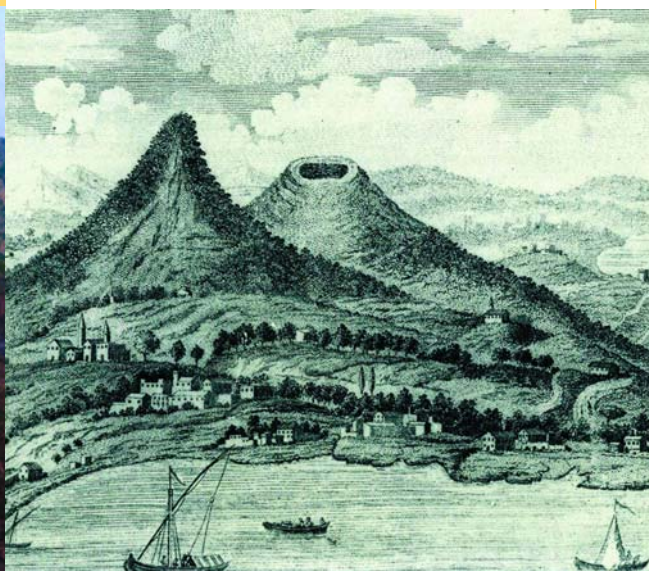
Vesuv – jedna z nejznámějších sopek světa – leží v italském regionu Kampánii nedaleko Neapole a je tvořen dvojitém vulkánem složeným ze starší Sommy a mladšího kužele Vesuvu. Dnešní podoba Vesuvu vznikla převážně po výbuchu v roce 79 n.l. Celá sopka je tvořena střídáním lávových proudů

„Jsou-li sopky dobře vymeteny, hoří mírně a pravidelně, nevybuchují. Sopečné výbuchy jsou jako oheň v krbu. Na naší Zemi jsme ovšem příliš malí, abychom mohli vymetat sopky. Proto nám způsobují spoustu nepříjemností.“ Kdybychom měli tu možnost a aktivní sopky mohli vymetat, jak radí Exupéry, možná, že bychom mohli zachránit spoustu životů a zabránit velkým katastrofám. I Vesuv – slavná italská sopka nedaleko Neapole – několikrát předvedla silnou erupci, která nabírala na síle pod ucpaným kráterem, až nahromaděný tlak prorazil „krb“ a láva, bláto a jedovaté plyny ničily vše v okolí. Ovšem, jak jsme již v seriálu Niky Přírodní katastrofy poznamenali, bylo by chybou pohlížet na katastrofu jen jako na jev primárně ničivý, katastrofa je vyústění nějakého děje, něco končí a něco začíná, výbuch Vesuvu v roce 79 n.l. byl katastrofou (ve smyslu, v jakém obvykle toto slovo užíváme) pro obyvatelé Pompejí a okolních měst, z hlediska přírody začala jen další fáze sukcese – postupná obnova přirozené fauny a flóry.

a nesouvislých vyvrženin (popílek, tufy, balvany), jedná se tedy o sopku smíšenou, tedy tzv. stratovulkán. Vesuv není starý, jeho geologický věk je přibližně 12 000 let. Jeho činnost vždy charakterizovaly fáze klidu, bouřlivé erupce a pozvolné vyzrávání krbu, tyto cykly trvaly 1 000 – 4 000 let, od roku 1944 je zatím Vesuv v klidu, jen výrony páry a horkých plynů na vnitřní straně kráteru nám napovídají, že Exupé-

ryho malý princ by si na své planetce řekl – člověk nikdy neví, a sopku by raději vymetl.

O výbuchu, který pod bahnem a popílkem pohřbil Pompeje a další města v okolí v roce 79 n.l., bylo napsáno mnoho, jeho autentický popis se zachoval ve dvou dopisech Gaia Plinia Mladšího historiku Tacitovi, Plinius v nich líčí, jak zahynul jeho strýc Plinius Starší, který se vydal na lodi směrem k Vesuvu, aby

LITERATURA:

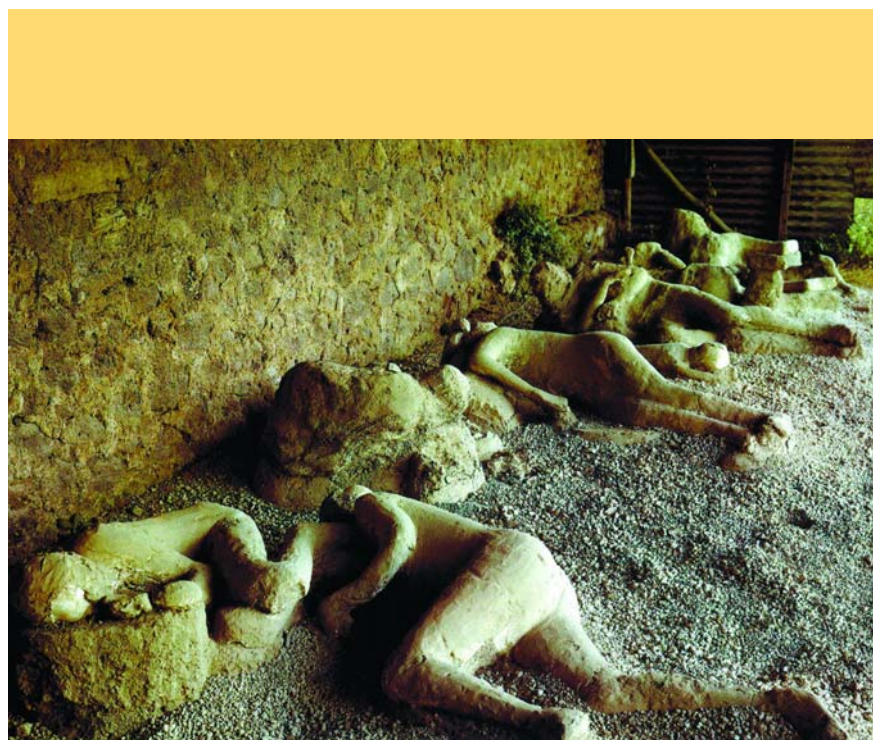
- *Antoine de Saint Exupéry: Malý princ, Praha 2002*
- *Elio Abatino: Vesuvio, a volcano and its history, Neapol 1998*
- *Gaius Plinius Caecilius Secundus: Dopisy, Praha 1988*

zkoumal průběh erupce. Nedal zastavit loď, ani když hrozilo bezprostřední nebezpečí: „Už padal popel, tím žhavější a hustší, čím více se přibližovali, už padaly i kusy pemzy a zčernalé, ohořelé a žárem rozpukané kameny,“, „Vesuv svítil na

mnoha místech širokými jazyky plamenů a vysoko šlehajícími ohni, jejichž oslnivý jas prorážel noční tmou.“ Strýc Gaia Plinia Mladšího nakonec nepřežil tento svůj poslední přírodovědný průzkum a zřejmě na následky vdechování jedovatých plynů zemřel. Obyvatelé měst na úpatí Vesuvu neskonali však pod horkými proudy lávy, jak se často traduje, ale zahynuli ve žhavých mračnech složených z jedovatých plynů a popílku (teplota v takovém mračnu je přibližně 300 °C), hromadné hroby tak přikryly kusy vymrštné lávy, bahno a popel. Podle nejnovějších výzkumů se tato mračna přehnal přes svahy Vesuvu ve dvou dnech asi šestkrát,

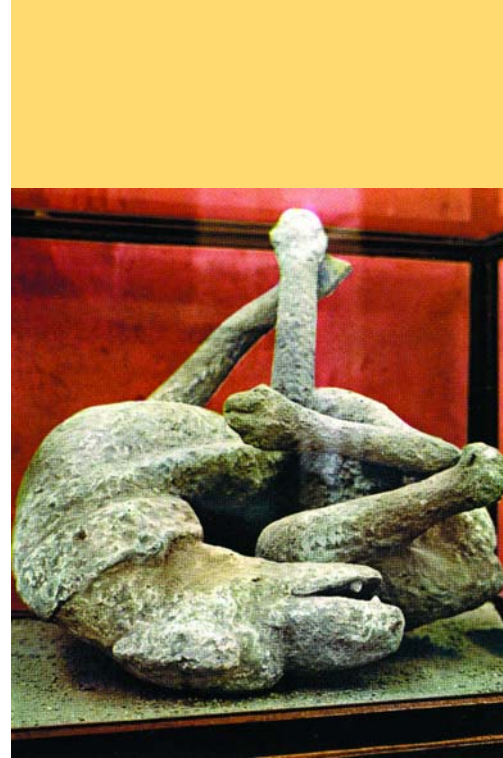
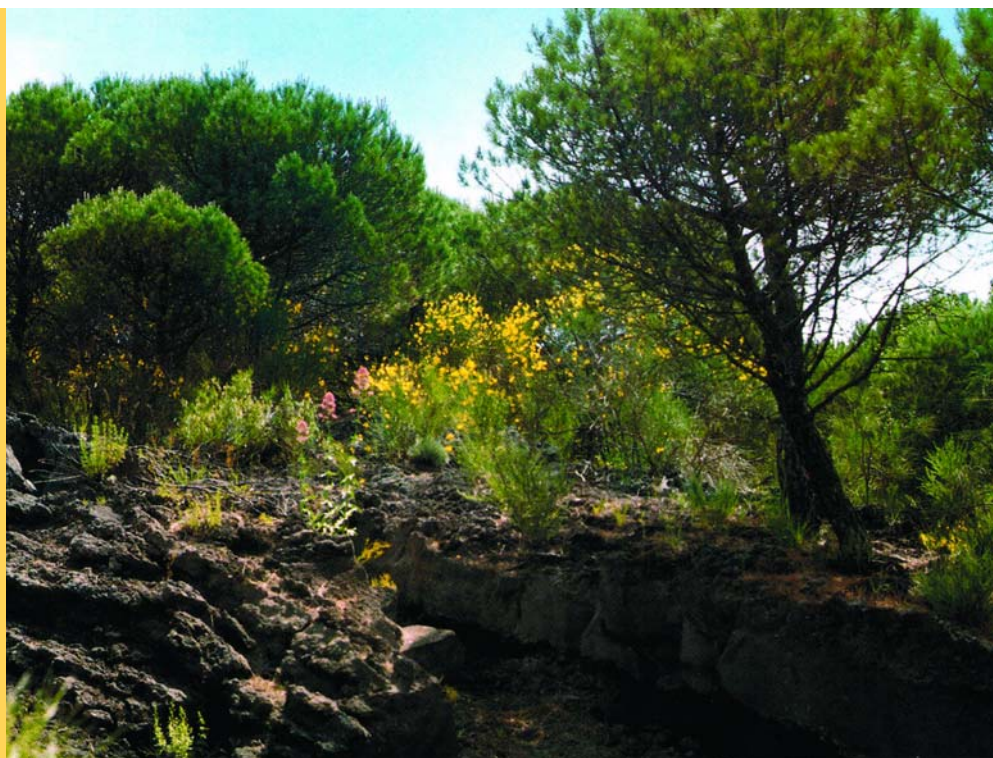
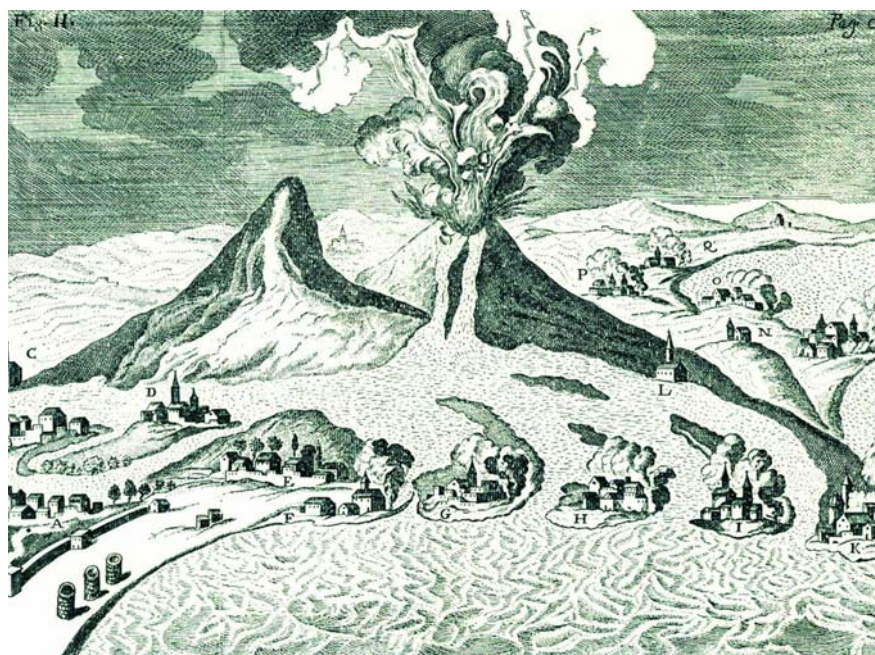

pokud lidé neuprchli již předtím (jak je k tomu nabádala znamení jako znenadání vyschlé studny, neklidná zvířata ad.), nebylo tehdy již úniku, smrt byla rychlá. Den 24. srpen byl shodou okolností v Římě slaven jako den boha ohně Vulkána, ostatní bohové ale museli zezelenat závistí, když z nebe shlíželi na úžasný ohňostroj, který Vesuv ten den předvedl. Právě 24. srpna začala ona mohutná erupce, která pohřbila nejen Pompeje, ale i města Herculaneum a Stabie, trvala tři dny a vyžádala si několik tisíc obětí. Odlitky z dutin jejich těl vytvořil ve 2. polovině 19. století Giuseppe Fiorelli, který poprvé přišel s touto myšlenkou. Pro nás – skoro 2 000 let po pompejské tragédii – je to neuvěřitelný a trochu děsivý pocit hledět do tváře – posmrtné masky – tehdejším obyvatelům Pompejí.

První archeologické výzkumy v 18. a 19. století, které odkryly pohřbené město, odhalily velkou erotičnost antického života, náměty fresek, sochy a další umění má často různé erotické motivy, což se prudérní společnosti 18. století příliš nelíbilo. Nejprve převládal názor, že v Pompejích bylo hodně nevěstinců, ale když frekvence podobných objevů byla již příliš velká, bylo jasné, že v každém domě nemohl být nevěstinec, začaly se „nemravné“ výjevy zamalovávat a výbuch sopky byl popisován jako boží trest za nevázaný život obyvatel. Později se ale ukázalo, že Pompeje byly v tomto ohledu zcela běžným antickým městem.

Z archeologických výzkumů dále

víme, že před tragickým výbuchem roku 79 n.l. byly Pompeje již jednou citelně poničeny – a to zemětřesením roku 62 n.l. (popsané Senekou), kdy bylo zničeno asi 60 % města. Tehdejší obyvatelé ale nedbali těchto předzvěstí a opravili škody, rok 79 ale znamenal nadlouho konec všem lidským aktivitám na úpatí Vesuvu.

Co následovalo potom? Vesuv se touto apokalypsou na čas vyřádil a až do roku 1631 můžeme hovořit jen o menších erupcích s intervaly trvajícími i několik staletí. V roce

1631 však ukolíbané místní obyvatelé postihlo další zemětřesení spojené s erupcí, při které zemřelo asi 4 000 lidí, následovaly poměrně větší erupce (1760, 1794, 1858,), které vždy překvapily obyvatele nedalekých vesnic a vyžádaly si často další oběti na životech. Poslední významnější erupce nastala v roce 1944, kdy láva tekla z kráteru a puklin rychlostí přibližně 100 m/hod., několik vesnic bylo zničeno a vytvořil se i nový kráter, který je hluboký asi 200 m, výška sopky je dnes

1276 m.n.m. (oproti roku 1944 kdy byla 1186 m.n.m.).

A dnes? Možná právě prožíváme fázi klidu trvající – jak víme z geologických výzkumů 1 000 až 4 000 let, být ale vámi, raději bych, než podniknu výšlap ke kráteru Vesuvu, prozkoumala, zda je v okolních studních dost vody a pokud bych cestou potkala psy utíkající s vyděšeným výrazem a staženým ocasem pryč, vydala bych se podívat raději třeba na neapolské památky.